

TÜRK HALK MÜZİĞİ ANTROPOLOJİSİ

Türkülerde Geçen Özel İsimler (İnsan İsimleri) ve Toplumsal Hafıza

Yazarlar

Tuna ELMAS

Emin Taner ELMAS

TÜRK HALK MÜZİĞİ ANTROPOLOJİSİ

Türkülerde Geçen Özel İsimler (İnsan İsimleri) ve Toplumsal Hafıza

Yazarlar

Tuna ELMAS
Emin Taner ELMAS

ISBN: 978-625-382-337-5

E-ISBN: 978-625-382-338-2

DOI: 10.54637/vizetek.9786253823382

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap, basılı ve elektronik (e-kitap) formatlarında yayımlanmaktadır.
Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü:

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj: Ahmet TUNÇDEMİR

Baskı: Ankara | Temmuz, 2026

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekiayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

Kitabımı 11.01.2023 tarihinde Akhisar’da kaybettiğim eşim Hâkim “Raşit ELMAS” ile oğlum “Emin Taner ELMAS’a ve kızım “Esra ELMAS’a ithaf ediyorum.

Tuna ELMAS

Beni bilim, kültür, sanat, edebiyat yolculuğuna başlatan aynı zamanda saz-bağlama hocam olan ve yine “Ney” üflemem konusunda beni teşvik ederek “Neyzen” olmamı sağlayan, edebi kompozisyon yazmayı kendisinden öğrendiğim babam Hakîm “Raşit ELMAS’a, bu kitabı yazmak konusunda olduğu kadar bilim - sanat yönünde beni her zaman teşvik edip eğiten ve her aşamasında kendisine danıştığım annem Avukat “Tuna ELMAS’a ve çok kıymetli kız kardeşim Arkeolog ve İngilizce Öğretmeni “Esra ELMAS’a teşekkür ederim.

Kitabımı 11.01.2023 tarihinde Akhisar’da kaybettiğim babam “Raşit ELMAS” ile annem “Tuna ELMAS’a ve kız kardeşim “Esra ELMAS’a ithaf ediyorum.

Emin Taner ELMAS

ÖN SÖZ

Türküler, Anadolu insanının yüzyıllar boyu biriktirdiği neşeyi, kederi, hasreti ve tarihsel yaşanmışlıkları bugüne taşıyan en güçlü kültürel hafıza mekanizmasıdır. Sadece birer ezgi veya edebi metin olmanın ötesinde bu eserler, ait oldukları dönemin toplumsal yapısını, inanç dünyasını ve insan ilişkilerini belgeleyen birer sözlü tarih vesikası niteliğindedir. Bir toplumun kendini anlatma biçimi olan halk ezgileri, en çok da insana dair olanı saklar ve yaşatır.

Bu antropolojik kitap çalışması (**Türk Halk Müziği Antropolojisi: Türkülerde Geçen Özel İsimler (İnsan İsimleri) ve Toplumsal Hafıza** ; Türk halk müziği külliyatına hem bilimsel bir pencereden bakmak hem de türkü dostlarını aşına oldukları ezgilerin ardındaki insan izleriyle buluşturmak amacıyla kaleme alınmıştır. Eserin temel odağı; halk bilimi (folklor) ve kişi adları bilimi (antroponimi) disiplinlerinin kesişim noktasında durarak, türkülerimizde geçen özel insan isimlerini tespit etmek ve bu isimlerin toplumsal bellekteki karşılıklarını ortaya koymaktır. Elif'ten Emrah'a, Ali'den Zeynep'e kadar uzanan bu şahıs kadrosu, yalnızca şiirsel birer unsur değil; Anadolu'nun sosyo-kültürel yapısını şekillendiren canlı karakterlerdir.

Eser, metodolojik olarak akademik bir titizlikle hazırlanmış olup TRT Türk Halk Müziği repertuarı başta olmak üzere, saha derlemeleri ve yazılı kaynaklar taranarak bir derleme şeklinde oluşturulmuştur. Ancak kitabın dili ve kurgusu, yalnızca konunun uzmanlarına değil, türkülerini seven, bağlamanın sesine kulak veren ve kültürümüze ilgi duyan her yaştan genel okuyucuya hitap edecek şekilde sade, akıcı ve anlaşılır tutulmuştur. Kitapta her ismin kökeni ve kültürel anlamı irdelenirken, hemen ardından bu isimlerin can bulduğu en nitelikli türkü örneklerine ve bu türkülerin ardındaki hikâyelere olabildiğince yer verilmiştir.

Türkülerde geçen insan isimlerini (özel isim) belirleyip içerisinde geçtikleri eserlerden örnekler ile beraber alfabetik bir sıra dahilinde sunulması fikri ile gelişen çalışma nihayetinde bir kitap projesi haline dönüşerek mevcut haline kavuşmuştur.

Bu kitabın, Türk halk müziği ve halk bilimi alanında çalışan araştırmacılara özgün bir kaynaklık teşkil etmesini, aynı zamanda geleceğe miras kalacak bu ezgileri anlamak isteyen tüm okurların kitaplığında başucu eseri olmasını temenni ediyoruz.

Eserin hazırlanmasına vesile olan ömürlerini türkülerin yakılmasına, havalandırılmasına, bestelenmesine ve derlenmesine adanmış kaynak kişiler ile bu mirası kuşaktan kuşağa aktaran gizli kahramanlara şükranlarımızı sunarız.

Türkülerin rehberliğinde, kendi insanımızın hikayesine doğru keyifli bir yolculuk dileriz.

Saygılarımızı sunarız.

Tuna ELMAS

Emin Taner ELMAS

1 Temmuz 2026, Iğdır

YAZARLARIN BİYOGRAFİLERİ:

Tuna ELMAS

1946 yılı Muğla doğumludur. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunudur. Manisa Barosu'na kayıtlı “Avukat” olup, mesleğinde 25,40 ve 50. Hizmet ve onur yılı plaketlerine sahiptir. Başta Türk Halk Müziği olmak üzere müzik ile yakından ilgilidir. Öğrencilik yıllarında tiyatro temsil oyunlarında da rol almıştır. Şiir müsabakalarında ve münazaralarda dereceler kazanmıştır. Müzik korolarında korist olarak icralarda bulunmuş, piyes, halk oyunları ve çeşitli kültürel faaliyetler gerçekleştirmiştir. Türkülerde geçen insan isimlerini (özel isim) belirleyip içerisinde geçtikleri eserlerden örnekler ile beraber alfabetik bir sıra dahilinde sunulması fikri ile gelişen çalışmayı oğlu *Emin Taner ELMAS* ile beraber kitap projesi haline dönüştürmüştür.

Emin Taner ELMAS

Dr. Öğr. Üyesi Emin Taner ELMAS, Makina Yüksek Mühendisi olup 1974 yılı Sivas doğumludur. Kastamonu nüfusuna kayıtlıdır.

Doktora öğrenimini Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Makina Mühendisliği Anabilim Dalı Termodinamik Bilim Dalı'nda, Yüksek Lisans - Master öğrenimini Dokuz Eylül Üniversitesi Makina Mühendisliği Anabilim Dalı Enerji Bilim Dalı'nda tamamlamış olup , Lisans öğrenimini de Hacettepe Üniversitesi Z.M.F. Makina Mühendisliği Bölümü'nde tamamlamış ve 1995 yılında fakülteyi derece ile bitirerek makina mühendisi olmuştur. Fakültede ilk 3 sınıfın sonunda birinci olması nedeni ile 4. sınıfta Makina Mühendisleri Odası tarafından karşılıksız burs ile ödüllendirilmiştir. 1991 yılında ise İzmir Atatürk Lisesi'nden mezun olmuştur.

Yedek Subaylık görevini Bosna Hersek'te, Saraybosna'da NATO bünyesinde SFOR Çok Uluslu Barış Gücü'nde İngilizce Tercüman olarak tamamlamış olup, 2 adet NATO Madalyası ile Türk Silahlı Kuvvetleri Hizmet Övünç Belgesi (Bosna Hersek) sahibidir.

Üniversitelerdeki akademisyenlik görevlerinin yanısıra, çeşitli endüstriyel kurum, kuruluş ve şirketlerde mühendislik ve yöneticilik yapmış olup; Şantiye Şefi, Proje Yöneticisi, Yönetim Temsilcisi, Kalite Müdürü, Üretim Müdürü, Enerji Müdürü, CSO-CTO, CBDO, Fabrika Müdürü, Genel Müdür Yardımcısı ve Genel Müdür pozisyonlarında görevler almıştır.

Dr. Öğr. Üyesi Emin Taner ELMAS, Iğdır Üniversitesi öğretim üyesi olup Iğdır Teknik Bilimler MYO Motorlu Araçlar ve Ulaştırma Teknolojileri Bölümü (Otomotiv Teknolojisi) – Bölüm Başkanı ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Biyomühendislik ve Bilimleri Anabilimdalı öğretim üyesidir.

Akademik ve endüstriyel alanlarda yaklaşık olarak toplamda 30 yıllık mesleki tecrübeye sahiptir.

NASA da dahil olmak üzere ASME, TÜBİTAK ve birçok bilimsel kurum, kuruluş ve üniversite için bilimsel hakemlik ve panelistlik görevleri yapmış ve yapmaktadır.

Çok sayıda uluslararası ve ulusal akademik bilimsel makalesi, kitap ve kitap bölümleri yayınlanmıştır, uluslararası akademik dergilerde editörlük görevleri bulunmaktadır. Yine uluslararası çok sayıda konferansın bilim komitesinde yer almakta ve konferans, kongre bildirileri yayınlayıp sunumlar gerçekleştirmektedir.

“Makina Mühendisliği, Enerji Transferi, Termodinamik, Akışkanlar Mekaniği, Isı Transferi, Yüksek Matematik, Evaporasyon, Isı Boruları, Uzak Bilimleri, Otomotiv, Biyomühendislik, Tıp Mühendisliği Uygulamaları, Nöromühendislik, Tıp Tekniği” akademik ve bilimsel çalışma alanları olup; “Isıtma-Havalandırma Klima Uygulamaları, Basıncılı Kaplar, Isı Değiştiriciler, Enerji Verimliliği, Buharlı Kazanlar, Enerji Santralleri, Kojenerasyon, Su Saflaştırma, Su Arıtımı, Endüstriyel Ekipman ve Makinalar, Kaynaklı İmalat, Saç Şekillendirme, Talaşlı İmalat” ise endüstriyel tecrübe alanlarıdır.

2026 yılı itibarı ile Scientific Laurels isimli uluslararası platform kuruluş tarafından “Nobel Scientist Award” bilim ödülü ile taltif edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Emin Taner ELMAS aynı zamanda müzisyen olup, saz (bağlama) icrası sanatçısı ve neyzendir. Cümbüş sazı ve darbuka, bendir ile davul da çalmaktadır. Saz-Bağlama çaldığı, Ney üflediği ve ses kayıtlarından bazılarının yer aldığı bir YouTube Müzik Kanalı (Emin Taner ELMAS) mevcuttur. Babası Hâkim “Raşit ELMAS” için büyük ozan Âşık Veysel ŞATIROĞLU’nun “Raşit Bey” ismi ile yazdığı şiiri “Raşit Bey Türküsü” olarak bestelemiş, notaya almış ve akademik makale olarak da yayınlarak kendi müzik kanalında neşretmiştir. Ayrıca babası için kaleme aldığı ve akademik edebiyat dergisinde yayınlanmış “Canım Babam” ve “Geldim Babam” isimli şiirleri yazmıştır, bu şiirlere ait enstrümental müzikler yapmıştır. “Annem Annem Türküsü” isimli enstrümental bir eser bestelemiş ve annesi Avukat Tuna ELMAS'a 11.05.2025 Anneler Gününde hediye etmiştir. “Ney ve Neyzen” isimli bir şiiri de mevcuttur. Arkeolog ve İngilizce Öğretmeni olan kızkardeşi “Esra ELMAS”a yazdığı ve hediye ettiği “Esra

Kardeşim” isimli şiiri de bulunmaktadır. “Kazana Düşürdüm Başparemi” isimli türkü karakterli hicivli şiirin yazarıdır. “Saz- Bağlama Akort Sistemi Metodu” ile "Ney ve Neyzen; Ney’de Perdeler, Ses Devreleri, Oktavlar, Yapısı, İcrası, Ney Bakımı ile Temel Musiki Nazariyatı", Edebiyat ve Musiki Sanat Eserleri Külliyyatım – I Hikâye / Anekdote / Deneme / Şiir / Manzume / Nesir / Mizahi; nükte – hicivli; şiirsel hikâyeler / Güfte / Beste isimli kitapları basılmıştır. Muhtelif makale, kitap, şiir, manzume, nesir, güfte, beste ve repertuar çalışmalarına da devam etmektedir, ayrıca fotoğrafçılık ile ilgilenmektedir.

Türkülerde geçen insan isimlerini (özel isim) belirleyip içerisinde geçtikleri eserlerden örnekler ile beraber alfabetik bir sıra dahilinde oluşturulması fikrini annesi Av. Tuna ELMAS’ın kendisine sunmasını müteakip bu fikri annesi ile bir kitap projesi haline dönüştürmüştür.

İÇİNDEKİLER

A.....	1
Abdullah:	1
“Acar Gelin / Acer Gelin”:	2
Ahçık:	3
Ali:	4
Ali Baba:	6
Alikom:	7
Arif:	8
Arife:	9
Asiye:	9
Aslı:	11
Asuman:	12
Asya:	13
Atiye:	14
Ayşe:	14
Ayvaz:	15
Azime:	17
B.....	19
Baboş:	20
Baki:	21
Berivan:	21
Bilal:	23
C.....	25
Cemal:	26
Cemil:	27
Cemile:	27
Cemo:	28
Cevriye:	29

D.....	31
“Dalal” / “Delâl:	32
Demo:	32
Deriko:	33
Didem:	34
Dilara:.....	35
Dimme	36
Döndü:	37
Dudi:.....	39
Dudu:	40
Duran:	41
Dursun:	42
Dürdane:.....	43
Düriye:	44
E	46
Elif:.....	47
Elmas:.....	48
Emin:	52
Emine:	53
Emo:	54
Emrah:.....	55
Esmâ:.....	56
Eşref:	57
Ezo:.....	58
F	60
Fadile – Fado - Fadîke:	61
Fadime:	62
Fatma:	63
Fato:	65
Feraye:	66

Feride:.....	67
G.....	69
Gökçen Efe:	70
Gule:	70
Güldane:	72
Güldaniye:	73
Gülecan:.....	74
Gülendam:.....	74
Güllü:.....	75
Güllücan:	76
Gülsevenem:	77
“Gülsüm” – “Güssün”:	78
Gülsümgül:	79
“Gülşan Güllişan” - "Gulnişan":.....	80
H.....	83
Hacer:.....	84
Hakkı:	85
Halil ve Halil İbrahim:.....	86
Halime:.....	87
Hanım:.....	87
Hasan:	88
Hasibe:	90
Hatice:.....	90
Hatçe:.....	91
Hattuş Bacı:	92
Haydar:	92
Hayriye:	93
Hecer:	94
Hediye:	95
Hekim – Hakimo:.....	95

Hekimoğlu:.....	96
Helime:.....	97
Henno:.....	98
Hızır:.....	99
Huriye:.....	101
Hüseyin:.....	102
Hüsnü:.....	103
I-İ.....	105
Iraz Gelin:.....	106
İbrahim -İbramo:.....	107
İsmail:.....	108
K.....	109
Kadın:.....	110
Kadriye:.....	110
Kekê Ezîz (Aziz Abey – Aziz Abi):.....	111
Kerem:.....	112
Kerimoğlu:.....	112
Kezban - Keziban:.....	113
Kibar:.....	113
Kiziroğlu Mustafa:.....	114
Koç Nebi:.....	114
Köroğlu:.....	115
L-M.....	117
Leyla:.....	118
Macit Bey – Muratgil:.....	119
Mahmut:.....	120
Mamudo:.....	120
Mefaret:.....	121
Mehmet:.....	121
Mehmet Ali:.....	123

Meliha:	125
“Melom” – “Menom”:	126
Memiş:	127
Memo:	128
Mamoş - Memoş:	128
Mensure:	129
Menşure:	130
Mercan:	130
Merdo:	131
Meryem:	132
Mican:	133
Mihriban:	134
Muhammed:	135
Muhlise – Munise:	136
Mukadder:	137
Murat:	138
Mustafa:	139
Musto:	140
Münire:	141
N.....	142
Naciye:	143
Name:	143
Nare:	144
Nari:	145
Navruz Gelin:	146
Naze:	147
Nazife:	149
Nazike:	150
Nazo gelin:	151
Necibe:	152

Neriman:.....	153
Nesime:.....	154
Nigâr:.....	154
Niyazi:	156
Nurcan:	157
O-Ö-P.....	159
Osman:.....	160
Ömer:	161
Pakize:.....	162
Pembeli:.....	163
R.....	165
Ramize:	166
Ramo:	166
Raşit:.....	168
Recep:	170
Reyhan:.....	171
Rüstem:.....	172
S	174
Sabiha:	175
Safiye:	176
Sait- Seyit:.....	177
Sakine:.....	179
Sanem:	180
Saniye:.....	181
Sayide:.....	182
Seher:	185
Seko:.....	186
Selver:	187
Senem:	189
Sepetçioğlu:	190

Suna:	191
Suzan Suzi:	194
Süleyman:	195
Sümbül:	197
Süreyya:	198
Ş	200
Şadiye:	201
Şakire:	201
Şefo:	202
Şehmus:	203
Şeref:	207
“Şeriban” – “Şehriban”:	209
Şerif:	210
Şerife:	212
“Şevki” – “Şevko”:	213
T	216
Tahir:	217
Tahir Aga:	218
Taze Gelin:	219
Tello:	220
Temir Ağa:	221
Tevfik:	223
Teyfik:	225
Tuna:	226
Ü-v	230
Ümmü:	231
Veli:	232
Veysel:	235
Y-Z	237
Yakup:	238

Yaşar:	239
Yunus:	240
Yusuf:	241
Zahide:	243
“Zalif” – “Zalife”:.....	244
Ziya:.....	248
Zühre:.....	249
Zühtü:.....	250
Züleyha:.....	251